

Handläggare
Hillevi Andersson
Telefon: 0850822329

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
2017-08-31

Revidering av riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd

Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Socialförvaltningen har i enlighet med ett budgetuppdrag från år 2015 sett över riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd och tagit fram ett förslag på revidering av riktlinjerna.

Förvaltningen är i stort positiv till revideringen och anser att riktlinjernas disposition har förtydligats och är användarvänlig vad gäller att fungera som praktiskt stöd för handläggningen av ekonomiskt bistånd. Vidare anser förvaltningen att det är mycket positivt att riktlinjerna löpande hänvisar till andra styrdokument såsom socialstyrelsens föreskrifter och handböcker. Förvaltningen har synpunkter och kommentarer till några avsnitt i de reviderade riktlinjerna, främst vad gäller beslut som löper över flera månader, ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar samt personer som inte har tillstånd att vistas i Sverige

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för social omsorg. Information till de fackliga organisationerna lämnas vid samverkansgrupp den 15 augusti och förvaltningsgrupp den 22 augusti. Information lämnas även till rådet för funktionshinderfrågor den 24 augusti.

Bakgrund

Socialförvaltningen har i enlighet med ett budgetuppdrag från år 2015 sett över riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd och tagit fram ett förslag på revidering av riktlinjerna. Kommunstyrelsen har skickat ut förslaget på remiss till samtliga stadsdelsnämnder.

Ärendet

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelse. Syftet med riktlinjerna är att ge stöd och vägledning i det praktiska arbetet och beslutsfattandet samt syftar till likabehandling i staden.

Den genomförda översynen har inneburit en förändring i riktlinjernas disposition samt tydligare hänvisningar till andra styrdokument såsom Socialstyrelsens föreskrifter. Översynen har också inneburit förslag om revideringar. Nedan följer ett urval av de förändringar som föreslås i de reviderade riktlinjerna:

Utländska medborgare

Avsnittet i riktlinjerna som berör utländska medborgare har reviderats. Revideringen innebär ett förtydligande med särskilt fokus på bistånd till papperslösa barn. I de reviderade riktlinjerna föreslås att papperslösa barn kan beviljas bistånd till skälig levnadsnivå medan föräldrarna fortsatt enbart kan beviljas nödhjälp. Vidare har riktlinjerna kompletterats med information gällande lagförändringar i Lagen om mottagande av asylsökande mfl. (LMA) samt den införda tillfälliga lagen om att skyddsbehövande inte längre får permanent uppehållstillstånd utan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Personer med långvarigt behov av bistånd

Ett särskilt avsnitt om personer med långvarigt behov av bistånd, det vill säga personer som uppbär ekonomiskt bistånd under minst tio månader per kalenderår, har lyfts in i riktlinjerna. Riktlinjerna förtydligar att behovet hos personer som lever på ekonomiskt bistånd en längre tid kan se annorlunda ut inom vissa områden och

kan därmed behöva beaktas extra. Vidare tydliggörs att barnfamiljer i denna situation särskilt ska beaktas.

Rehabiliteringsprocessen

Ett avsnitt rörande personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom har reviderats. Förändringen innebär en tydligare beskrivning av handläggningen av sjukskrivna personer samt rehabiliteringsprocessen. Vikten av samverkan med Försäkringskassan gällande rehabilitering har även lyfts in i riktlinjerna.

Barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser

Riktlinjerna har förtydligats med ett omfattande avsnitt om vad ett barnperspektiv innebär inom ekonomiskt bistånd samt hänvisning till det stödmaterial som tagits fram för komplement i arbetet.

Bistånd till barnfamiljer och barn

Riktlinjerna har reviderats vad gäller bistånd till barns fritidsaktiviteter. Riktlinjerna förtydligar att bistånd till fritidsaktiviteter för barn kan beviljas utöver riksnormen, särskilt för barnfamiljer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd.

I budgeten för 2017 beslutades om införande av sommarlovspeng för alla barn som lever i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd. Riktlinjerna har således kompletterats med anvisningar för handläggningen av detta.

Avsnittet rörande bistånd till bredband för barnfamiljer har reviderats och omfattar nu även bistånd till dator.

Frånvaro från t ex. Jobbtorget

Sedan tidigare har det funnits undantag för föräldrar att kunna vara lediga med sina barn fyra veckor under sommaren. I budgeten för 2016 utökades målgruppen till att gälla alla deltagare på Jobbtorget och stadens arbetsmarknadsinsatser. I samband med revideringen av riktlinjerna har frågan utretts närmare och mynnat ut i bedömningen att detta står i strid med de grundläggande principerna i socialtjänstlagen om rätten till ekonomiskt bistånd. I riktlinjerna föreslås således att denna rättighet tas bort. Undantaget för föräldrar med barn under 16 år att vara lediga fyra veckor kvarstår utifrån principen om barns bästa.

Studerande

Kommunfullmäktige har fattat beslut om införande av prova-på-studier under en testperiod om två år. Riktlinjerna för prova-på-studier ligger utanför riktlinjerna för ekonomiskt bistånd.

Förvaltningens synpunkter och bedömning

Förvaltningen är positiv till de reviderade riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd. Det är förvaltningens uppfattning att riktlinjernas disposition är tydlig och därmed användarvänlig vad gäller att fungera som praktiskt stöd för handläggningen av ekonomiskt bistånd. Riktlinjerna ger en god förståelse för vad det grundläggande arbetet med ekonomiskt bistånd innebär både vad det gäller förändringsarbete med personer som uppstår ekonomiskt bistånd och vägledning kring beslutsfattande gällande ansökningar om ekonomiskt bistånd. Vidare anser förvaltningen att det är mycket positivt att riktlinjerna löpande hänvisar till andra styrdokument såsom socialstyrelsens föreskrifter och handböcker. Riktlinjerna redogör inledningsvis vilka av stadens övriga styrdokument och riktlinjer som påverkar arbetet med ekonomiskt bistånd. Förvaltningen anser att även Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning bör nämnas i detta sammanhang.

Förvaltningen har kommentarer till följande avsnitt i riktlinjerna:

Kompetenskrav

Förvaltningen ställer sig frågande till att krav på socialsekreterarnas kompetens beskrivs i riktlinjerna. Kompetenskrav är en viktig fråga men som enligt förvaltningens mening med fördel skulle kunna lyftas i annan typ av styrdokument. Riktlinjerna syftar till att vara vägledande i handläggningen av ekonomiskt bistånd och att i riktlinjerna beskriva krav på handläggarnas kompetens kring till exempel prostitution och våld i nära relation kan eventuellt ge utrymme för att klienter ifrågasätter socialsekreterares kompetens och hävdar sin rätt att byta socialsekreterare.

Beslut som löper över flera månader

Förvaltningen ser svårigheter med att fatta gynnande beslut som sträcker sig över flera månader då detta i vissa fall kan vara oförenligt med socialtjänstlagen och den månatliga prövning som görs om rätten till försörjningsstöd. Förvaltningen har främst sett problem med beslut gällande omfattande och kostsamma tandvårdsbehandlingar som sträcker sig över flera månader. Förvaltningen anser att det ur riktlinjerna bör framgå att som alternativ till en omprövningsklausul för ett gynnande beslut över flera månader ska socialtjänsten kunna undersöka möjligheten till att muntligt godkänna ett kostnadsförslag utan att fatta ett gynnande beslut för hela kostnaden och istället löpande fatta beslut om kostnader för genomförda delar av behandlingen. På detta sätt

tydliggörs för den sökande att ekonomiskt bistånd är en tillfällig lösning som prövas månatligen.

Barnperspektivet

Förvaltningen är positiv till det reviderade avsnittet om barnperspektivet och barnkonsekvensanalyser och bedömer att riktlinjerna kommer att vara ett användbart stöd i det praktiska arbetet för handläggningen. Förvaltningen vill poängtera vikten av att föräldrar med ekonomiskt bistånd informeras om normens storlek vad gäller barnens kostnader för att så långt det är möjligt säkerställa att de delar i biståndet som avser barnens behov avsätts till ändamålet.

Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom

Förvaltningen anser att det är mycket bra med en tydlig beskrivning av hur rehabiliteringsprocessen för sjukskrivna personer ska handläggas samt att det tydliggörs kring vikten av samverkansmöten med Försäkringskassan. Vidare anser förvaltningen att det är positivt att riktlinjerna tydliggör arbets sättet när personer får avslag på ersättning från Försäkringskassan.

Studerande

Ur riktlinjerna framgår det att i familjer med två vuxna som saknar arbete där den ena studerar och den andra uppfyller förutsättningarna för ekonomiskt bistånd, kan familjen beviljas ekonomiskt bistånd. Förvaltningen anser dock att det är lämpligt att det görs en bedömning om den studerande snabbt kan komma ut i arbete och på så sätt kan tillgodose behovet av försörjning för familjen. En bedömning av möjligheterna för den studerande att komma ut i arbete är förenligt med lagstiftningens intention vad gäller dels kravet att den enskilde ska använda alla de möjligheter som finns för att själv klara sin försörjning innan rätten till bistånd träder in och dels de regler som finns kring sammanboendes försörjningsplikt gentemot varandra när det gäller ansökningar om ekonomiskt bistånd.

Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar

Riktlinjerna beskriver att personer som fyllt 18 år och som studerar på gymnasium men saknar föräldrar med försörjningsansvar, t ex ensamkommande flyktingbarn, kan beviljas bistånd till sitt uppehälle. Förvaltningen menar att detta kan innebära att behoven hos ungdomar som är i liknande situation, oavsett om de är placerade med anledning av att de är ensamkommande eller av andra skäl, handläggs på olika sätt. Förvaltningen resonerar kring huruvida det är lämpligt att introducera försörjningsstöd för dessa

ungdomar då det å ena sidan kan bidra till fortsatt bidragsberoende. Å andra sidan är det av stor vikt att dessa ungdomar så långt det är möjligt får sina behov tillgodosedda likt andra barn och ungdomar, vilket eventuellt säkerställs genom att ungdomen kan ansöka om bistånd för olika ändamål i enlighet med riktlinjerna i övrigt. Förvaltningen anser vidare att en likställig handläggning av denna målgrupp kan äventyras då otydligheten i riktlinjerna ger utrymme för skilda tolkningar och därmed varierande hantering både mellan stadsdelsförvaltningar och inom respektive stadsdelsförvaltning dels på gruppnivå och dels på en individuell nivå.

Personer som inte har tillstånd att vistas i Sverige

Sedan länge har praxis inom socialtjänsten i Stockholm varit att ge akut nödhjälp vid behov till familjer och enskilda som saknar uppehållstillstånd eller uppehållsrätt. Biståndet har begränsats till att man beviljat matpengar eller matrekvisitioner eller liknande för korta perioder för att undvika att akut nöd uppstår.

Förvaltningen upplever att det finns flera svårigheter med handläggningen av bistånd till personer som är papperslösa. Rutinmässiga kontroller och grundläggande utredning om rätten till bistånd är komplicerat när det gäller tillhörighetsfrågan, familjeförhållanden samt ekonomiska förhållanden. Komplexiteten i utredningen av rätten till bistånd för denna grupp riskerar att bidra till att rättssäkerheten blir lidande.

I förslaget till reviderade riktlinjer framgår att barnen kan beviljas bistånd till skälig levnadsnivå medan föräldrarna fortsatt endast kan beviljas nödhjälp. Förvaltningen anser att det är rimligt att barnperspektivet förstärks även för denna målgrupp i enlighet med barnkonventionen och socialtjänstlagen, men ser också att det ställer förändrade krav på socialtjänstens utredningsarbete. Utifrån hur förslaget till riktlinjer är utformat krävs noggranna utredningar av hur barnens behov ser ut i papperslösa familjer och hur det bäst kan tillgodoses. Detta är ett grannlaga arbete som troligen kommer att engagera både handläggare inom ekonomiskt bistånd och barn- och ungdomsenheten.

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning
Avdelningen för social omsorg

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490
129 04 Hägersten
Telefon 0850822329
Växel 08-508 220 00
Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se
stockholm.se

När möjligheten att få mer bistånd utöver nödhjälp finns, ökar troligen incitamenten hos de papperslösa att söka bistånd. Det är svårt att bedöma hur många papperslösa familjer som vistas i eller är bosatta i stadsdelen. Förvaltningen kan därför inte göra någon uppskattning av vare sig kostnader eller ärendeantal men kommer noga att följa utvecklingen.

Bilaga

Remissunderlaget finns att läsa på webbsidan edokmeetings.stockholm.se under Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, sammanträde 31 augusti 2017.

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning
Avdelningen för social omsorg

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490
129 04 Hägersten
Telefon 0850822329
Växel 08-508 220 00
Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp (Huvudansvarig)	2017-08-15
Toni Mellblom (Ansvarig)	2017-08-15